

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 580.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245217372928/facsimile.pdf> (tilgået 07. maj 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sættende Aarhundrede

Alexander den Stores Tog og Napoleons*). Langt vigtigere i Verdens-Historien end al »Stads og Fjas«, haade fin og grov, var det imidlertid, at den »almægtige« Keiser Carl, langt fra at kunne faae sin Søn valgt til sin Eftermand paa Tydsklands Throne, maatte snart selv vige Sædet med Skamme, flygtende, maa man vel sige, for Luthers Gienfærd, thi Moriz af Sachsen, som havde kjøbt Kurhatten for sin Ære, kan vi ei regne for meer, og for ham var det dog, han maatte flygte over Hals og Hoved, fra Insbruck til Villach, og iade alle sine Romerske Keiser-Nykker fare.

Moriz, en storagtig Vildbasse fra Barnsheen, havde nemlig kun indsmigret sig hos Keiseren, for at skille sin ædle, høimodige Frænde i Wittenberg ved Kurhatten og Overmagten, og vilde ligefuldt være Hovedet for Lutheranerne, saa han gjorde sig ordenlig en Fortjeneste af at narre Keiseren, lod sig beskikke til Tuglemester for Magdeburg, som trodsede Møllens stykke, fik derved en Krigshær paa Benene, spillede under Dække med Magdeburgerne, forbandt sig med Kongen af Frankerig, rykkede i Marken (1552) med 28000 Mand, og udstædte med det Samme sin Krigs-Erklæring i Lutherdommens og den Tydske Friheds Navn. Med faa Folk og færre Penge laae Keiseren i Insbruck, og Moriz var en Karl, der forstod at smede mens Jernet var varmt, saa Keiseren fik snart at høre, at Tyroler-Passet ved Ehrenberg var sprængt, og at Moriz om nogle Timer selv vilde være hans Gæst. Midt om Natten flygtede han da med sit Hof til Villach i Kärnthen, og lod sin Broder Ferdinand, der, som Romer-Konge, var valgt til hans Eftermand, underskrive de Freds-Betingelser, Sejerherren foreskrev. Ventelig har Ferdinand, hvem Carl vilde nøde til at opgive den Romerske Konge-Værdighed, til Fordeel for Philip, alt i Forveien været enig med Moriz, og skiondi denne lykkelige Æventyrer alt næste Aar (1553) fik sit Banesaar, blev Lutherdommen dog høitidelig fredlyst paa Rigsdagen i Augsburg 1555, netop en Menneske-Alder efterat Luther i Worms var erklæret fredløs**).

At nu Carl den Femte kort efter (1556) nedlagde alle sine Kroner, og begravede sig selv i et Spansk Munkebur, det gjorde vistnok for Øieblikket umaadelig Opsigt; men er dog i Verdens-Historien høist ubetydeligt; thi da Spiret tilligemed Svær-

*) Ulloa Bl. 241—68.

***) Sleidans Reformatiøns-Historie B. XXIV. og XXV. Ulloas Carl 5te. Bl. 310.